

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

Мединської Тетяни Володимирівни

на дисертаційну роботу Желізняка Романа Йосифовича

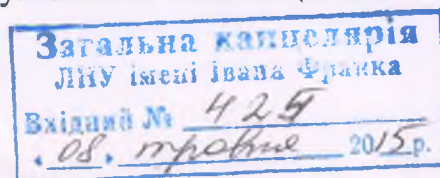
*на тему «Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит*

*Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами*

Запровадження інновацій та їх розробка на вітчизняних підприємствах є важливим для розвитку економіки України загалом, оскільки саме інновації забезпечать випуск конкурентоспроможної продукції, споживачами якої є різноманітні галузі господарства і населення. Держава може спонукати такі підприємства здійснювати та нарощувати свою інноваційну діяльність. Найбільш оптимальним шляхом для створення сприятливих умов для розвитку інноваційної діяльності підприємств є податкове стимулювання таких підприємств. Однак, необачні кроки в системі пільгового оподаткування можуть призвести до небажаних наслідків, а тому використання інструментів податкового стимулювання потребує поглибленого дослідження.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених дослідженню проблем стимулювання інноваційної діяльності підприємств в Україні, в тому числі і податкового стимулювання, питання розкриття сутності, ролі і місця механізму стимулювання, оцінювання чинного податкового стимулювання та визначення ефективності на різних рівнях залишаються недостатньо дослідженими. У цьому контексті дослідження податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств є своєчасним для економіки України.

Незважаючи на значний інтерес до питань стимулювання інноваційної діяльності, відтак необхідним є розроблення теоретичних і методико-прикладних рекомендацій саме до податкового стимулювання інноваційної

діяльності суб'єктів господарювання. Тому варто визнати, що обрана тема дисертаційної роботи Желізняка Романа Йосифовича, що присвячена особливостям податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, є актуальною та своєчасною.

Тема дисертації відповідає науковим напрямкам кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка»: «Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур» (номер державної реєстрації 0106U000027); «Проблеми моніторингу податкового навантаження і фінансового стану виробничо-господарських структур в машинобудуванні та приладобудуванні» (номер державної реєстрації 0108U010403).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату дозволяє стверджувати, що запропоновані автором сформовані висновки і рекомендації та наукові положення, характеризуються достатньо високим рівнем достовірності і обґрунтованості, що підтверджується ретельним вивченням та аналізуванням вітчизняних та зарубіжних літературних джерел за проблемами податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств та іншими суміжними питаннями, коректним використанням і логічним узгодженням класичних положень теорії економіки та управління, адекватним застосуванням методів дослідження, обробленням тематичного статистичного матеріалу, теоретичною та експериментальною перевіркою розробок на основі їхньої апробації на міжвузівських і міжнародних науково-практичних конференціях, а також розрахунок відповідних показників та одержання результатів як на рівні держави так і на рівні окремого підприємства.

У дисертації автором здійснено аналізування вітчизняної та зарубіжної наукової бази за особливостями та проблемами податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, на підставі чого розвинуто категорійний

апарат шляхом окреслення власного розуміння сутності «податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств» та «програма податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств» (с. 17, 25-26); відображено основні складові податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств (с. 18); згруповано та проаналізовано тенденції світового досвіду використання податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств (с. 50-51); виокремлено проблеми при використанні податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств та здійснено розподіл зазначених проблем по рівнях (с. 53-54); визначено переваги, недоліки та ризики використання податкових пільг для стимулювання суб'єктів господарювання здійснювати та нарощувати інноваційну діяльність (с. 60-67); проаналізовано елементи системи оподаткування, що впливають на інноваційну діяльність підприємств (с. 71-74); здійснено аналіз інноваційної сфери, що знаходиться під впливом оподаткування (с. 95-97); розроблено теоретико-методичні основи визначення ступеня розвитку податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств на підставі показника інноваційної місткості податку на прибуток (с. 106); виокремлено та охарактеризовано етапи податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств (с. 129-131); визначено критерії для вибору стратегічного напрямку інноваційної діяльності, що підпадатиме під податкове стимулювання (с. 136); обґрунтовано найефективніші шляхи надання податкових пільг при податковому стимулюванні інноваційної діяльності підприємств (с. 149); здійснено визначення податкових пільг до членів кластеру податкового стимулювання інноваційної діяльності за етапами інноваційного процесу (с. 152); запропоновано використання прирістних та кумулятивних податкових пільг (с. 163-166); охарактеризовано склад показників оцінювання економічної ефективності здійснення податкового стимулювання інноваційної діяльності на рівні держави та на рівні суб'єктів господарювання (с. 170-172).

Робота побудована таким чином, що окремі підрозділи пов'язані між собою – це забезпечує комплексний підхід. Роботу позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених завдань, логічна побудова й

аналіз причинно-наслідкових зв'язків. Рекомендації, сформульовані здобувачем спираються на аналіз макро- та мікроекономічних величин, ілюструються фактичним матеріалом, є достовірними, що підтверджується відповідними довідками про впровадження. Висновки є логічно-обґрунтованим підсумок виконаної роботи та в повній мірі відображають основні положення проведеного дослідження, а також можливі результати їхнього впровадження.

Теоретична та прикладна цінність результатів дослідження

У дисертаційній роботі Желізняком Романом Йосифовичем запропоновано вирішення актуального наукового завдання щодо розроблення теоретичних і методико-прикладних рекомендацій щодо податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Теоретичну цінність результатів дослідження зумовлюють автором категорії «податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств» та «програма податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств» види податкових пільг і шляхи їх надання, а також визначення необхідності оцінювання економічної ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, що дасть можливість комплексно оцінити вплив заходів податкового регулювання держави на інноваційну діяльність підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні методу аналізування податкового стимулювання інноваційної діяльності; вдосконаленні методу визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; розробленні методу оптимізації розподілу податкових пільг для підприємств; розробленні методу визначення ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності. Прикладне значення отриманих під час дисертаційного дослідження результатів підтверджено їх практичним впровадженням у діяльність ТОВ «Ром ЛТД» (довідка № 297/09-10 від 09.10.2014), Державної фіскальної служби України у Львівській області (довідка №2547/01-08 від 12.10.2014), ПП «Консалтингова фірма «Прометей» (довідка № ЮР-17/11/14-1 від 17.11.2014).

Ключові наукові результати дисертаційної роботи використовують у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисципліни «Фінанси інноваційного підприємства» та «Інноваційний розвиток підприємств» (довідка № 67-01-2209 від 12.12.2014).

Наукова новизна результатів дослідження

Ознайомлення з результатами наукового дослідження та змістом автореферату дисертаційної роботи Желізняка Романа Йосифовича дало змогу чітко визначити ключові положення, висновки і пропозиції автора, що характеризуються науковою новизною та в сукупності відображають належний науковий рівень дисертанта. Серед найбільш вагомих наукових результатів дисертаційної роботи можна виокремити:

- вперше розроблено теоретико-методичні основи визначення ступеня розвитку податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств на підставі показника інноваційної місткості податку на прибуток, що ілюструє співвідношення витрат підприємств, пов'язаних з інноваційною діяльністю, і податку на прибуток підприємств. Запропонований показник дає змогу аналізувати те, наскільки держава сприяє фінансуванню інноваційної діяльності через податкове стимулювання на макро- і на мікрорівнях (с. 104-107), (результат підтверджено публікаціями № 1, 2, 4, 6, 9, 16 (див. автореферат));

- удосконалено метод визначення ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності, який, на відміну від існуючих, дає можливість визначити ефективність на рівні держави, сектору економіки та підприємства (с. 170-177), (результат підтверджено публікаціями № 1, 3, 6, 9, 12, 13 (див. автореферат));

- удосконалено теоретичний підхід до організації визначення та наповнення програми податкового стимулювання інноваційної діяльності, який, відрізняється тим, що передбачає відповідні етапи для здійснення податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, що дають змогу ефективно

побудувати всю програму (с. 129-130), (результат підтверджено публікаціями № 2, 3, 7, 8, 10, 15 (див. автореферат));

- удосконалено методичні положення щодо надання податкових пільг, особливостями яких є використання прирістних та кумулятивних податкових пільг. Зазначені пільги будуть ефективними для малих та нових підприємств, які повинні отримувати більше пільг у зв'язку з їх мобільністю та генерацією нових ідей для інноваційних продуктів і послуг (с. 166-170), (результат підтверджено публікаціями № 2, 5, 6, 10, 14 (див. автореферат));

- отримали подальший розвиток рекомендації щодо вибору пріоритетних напрямів податкового стимулювання інноваційної діяльності, характерними для яких є побудова багаторівневої системи податкового стимулювання інноваційної діяльності, де з кожним наступним рівнем будуть надавати більші податкові пільги, а стратегічні напрями податкового стимулювання інноваційної діяльності будуть обирати за відповідними критеріями (с. 134-147), (результат підтверджено публікаціями № 3, 10, 11 (див. автореферат));

- отримали подальший розвиток процес вибору податкових пільг при податковому стимулюванні інноваційної діяльності підприємств, який, на відмінну від існуючих підходів підбору податкових пільг, передбачає необхідність надання податкових пільг з врахуванням етапів інноваційного процесу, різних шляхів надання податкових пільг та наявності різного типу підприємств (с. 154-160), (результат підтверджено публікаціями № 2, 10, 16 (див. автореферат));

- отримали подальший розвиток визначення ефективних шляхів надання податкових пільг, зокрема запропоновано використовувати вагові коефіцієнти для зміни баз оподаткування суб'єктів господарювання та податковий кредит, як найбільш оптимальні. Ці два шляхи дадуть змогу ефективно надавати та контролювати надані податкові пільги (с. 161-166), (результат підтверджено публікаціями № 2, 7, 8, 10, 16 (див. автореферат)).

***Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в
опублікованих автором наукових працях***

За темою дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових праць загальним обсягом 7,31 друк. арк. (9 статей у фахових наукових виданнях, 2 статті у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз даних; 1 публікація у виданнях іноземних держав; 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях), з яких 4,74 друк. арк. особисто належать автору. Усі публікації формують вагомий науковий доробок автора та повною мірою відображають представлені у дисертаційній роботі елементи наукової новизни, її теоретичні та методико-прикладні положення. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та висновки, які є результатом особистих досліджень здобувача, про що зазначено у переліку опублікованих праць в авторефераті дисертації (с. 17-19, див. автореферат). Обсяг, кількість та якість друкованих праць відповідають вимогам щодо публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук і, таким чином, надають авторові право публічного захисту дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

Оцінюючи дисертаційну роботу позитивно, треба відзначити наявні в ній дискусійні положення та окремі недоліки. Зокрема:

1. Детально описано світовий досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств і представлено його позитивні сторони у випадку застосування на вітчизняних підприємствах, однак необхідно було розглянути і негативні особливості податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств в розвинутих країнах світу (с. 50-51).

2. У недостатній мірі описано кластер податкового стимулювання інноваційної діяльності, а саме: його побудова, функції членів кластеру та механізм його функціонування (с. 145-147).

3. Доцільно було здійснити апробацію по вибору стратегічного

підприємства або сектору економіки за розробленими критеріями та показниками, які, на жаль, не є обґрунтованими реальними розрахунками і представлені виключно теоретичним розрахунком (с. 142).

4. Дисертантом достатньо вичерпно надано характеристику усіх етапів податкового стимулювання інноваційної діяльності, однак у випадку неотримання бажаних результатів доцільно було б також передбачити зворотній зв'язок і передбачити дії у зв'язку з наявністю негативного результату (с. 129).

5. У дисертаційному дослідженні детально розглянуто визначення економічної ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, однак доцільно було б самостійно розробити допустимі рекомендаційні межі a, b, c, d для показника 3.3 (с. 171-175).

6. Підхід дисертанта до використання прирістних та кумулятивних податкових пільг є актуальний та доцільний. Так, зазначені пільги будуть ефективними для малих та нових підприємств, які повинні отримувати більше пільг у зв'язку з їх мобільністю та генерацією нових ідей для інноваційних продуктів і послуг. Однак автору доцільно було би більше уваги приділити розробці точнішої методики їх надання (с. 163-166).

Відповідність роботи вимогам МОН України

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності з нормами і правилами МОН України, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою автора та характеризується достатньо високим науково-теоретичним рівнем. Робота складається зі вступу, трьох розділів, переліку використаних джерел та додатків. Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає визначеним МОН України стандартам. Зміст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Актуальність і своєчасність теми дисертаційної роботи, належний рівень обґрунтованості та достовірності сформульованих положень, висновків і пропозицій, ступінь наукової новизни, науково-теоретична та практична значимість, стиль викладення та оформлення дозволяють зробити висновок, що дисертація Желізняка Романа Йосифовича на тему «Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств» є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати і забезпечено вирішення важливого з теоретичної та прикладної точок зору завдання щодо розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій з розвитку аутсорсингової діяльності на машинобудівних підприємствах.

Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, за своїм змістом і якістю відповідає вимогам МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567). Це дає можливість сформулювати висновок, що автор дисертаційної роботи Желізняк Роман Йосифович заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів і кредиту

Львівської комерційної академії Укоопспілки

Т.В. Мединська

